

Σ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΙ

Ο
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
ΚΑΙ
Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ : ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 52 — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1930

ΠΑΡΕΒΑΛΕΙΟΣ
ΕΠΙΜΟΡΦΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Σ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΙ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ

Ο
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
ΚΑΙ
Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ 52—ΜΕΤΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 1930
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Capodistrias, avant la révolution grecque.

Λωζάννη 1918.

Περὶ μικτῶν γάμων ἐν Ἑλλάδι (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς *Θέμιδος*). Ἀθῆναι 1920.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐν Ἑλλάδι. Ἀθῆναι 1924.

La Politique Extérieure de la Grèce avant et après le Congrès de Berlin, μετὰ προλόγου τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Α. Gauvain. Παρίσιοι 1924.

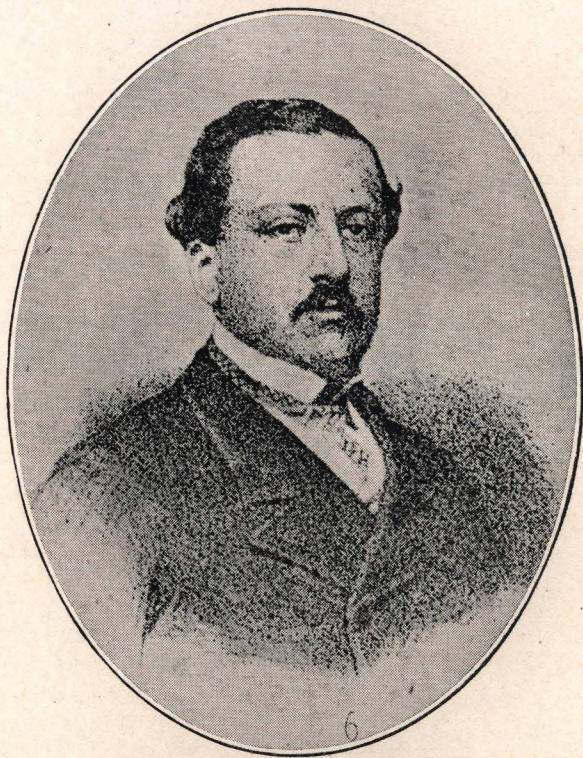
L' Académie Ioniennne (ἀνατύπωσις ἐκ τῆς *Revue des Études Napoléoniennes*). Παρίσιοι 1924.

La Première Alliance entre la Grèce et la Serbie (ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ *Monde Slave*) Παρίσιοι 1926.

Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. Ἀθῆναι 1926.

Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. Ἀθῆναι 1930.

Χαρίλαος Τρικούπης, τὸ 1864.

(ἐκ συγχρόνου φωτογραφίας)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ἐργεῖα Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν 1863—1864—[Ζήτημα Ἐπιανήσου].
- Ἀνέκδοτος Ἀλληλογραφία Χαριλάου Τρικούπη (ὀφειλομένη χάριτας τῷ κ. Κ. Παπαλουκά διὰ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν μεθ' ἧς ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν τὴν ἐν λόγῳ ἀλληλογραφίαν).
- Ἐγγραφα Ἐπίσημα ἀφορῶντα τὰς ἐπὶ τοῦ Ἐπιανησιακοῦ ζητήματος διαπραγματεύσεις. Ἀθῆναι 1863.
- Ἐπίσημος Ἐφημερίς τῆς Συνελεύσεως, 1863—64, ἰδ. τ. δ'.
- Ἱστορικὰ Μνημεῖα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἔνωσιν τοῦ Ἴονικοῦ Κράτους μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Κέρκυρα 1914.
- Περὶ Χαριλάου Τρικούπη Ἀνάλεκτα ἐκ Δημοσιευμάτων. Α. (ΙΔ΄.) Ἀθῆναι 1912.
- Correspondence, as presented to both Houses of Parliament by Command of Her Majesty, 1864, respecting the annexation of the Ionian Islands to the Kingdom of Greece. Λονδῖνον 1864.*
- Correspondence presented to both Houses of Parliament, by Command of Her Majesty, 1864, respecting the cessation of the British Protectorate over the Ionian Islands. Λονδῖνον 1864.*

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

- Ἄ. Ἀνδρεάδης, Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἐπτανήσου καὶ ἡ Διοίκησις τῆς Προστασίας (Παναγυρικὸς ἔκφωνηθῆς ἐν τῷ «Παρνασσῷ» τῆ 21 Μαΐου 1907). Ἀθῆναι 1907.
- Γ. Ἀσπρέα, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος. τ. α'. Ἀθῆναι 1924.
- Α. Ἰδρωμένου, Ὁ ὑπὲρ Ἀποκαταστάσεως Ἀγῶν τῶν Ἐπτανήσιων. Κέρκυρα 1889.
- Δ. Γ. Καμπούρογλου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Σύγχρονον Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν. Ἀθῆναι 1905.
- Σ. Σακελλαροπούλου, Λόγος Παναγυρικὸς ἔκφωνηθῆς ἐν τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσός» τῆ 21 Μαΐου 1906. Ἀθῆναι 1906.
- Γ. Τσοκοπούλου, Χαρίλαος Τρικούπης. Ἀθῆναι 1896.
- Α. Φραντζῆ, Ἐπιτομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, τ. Γ'. Ἀθῆναι 1841.
- Ε. Driault et M. Lhéritier, *Histoire Diplomatique de la Grèce*, τ. Γ'. Παρίσιοι 1925.
- Η. Elliot, *Some Revolutions and other Diplomatic Experiences*, Λονδῖνον 1922.
- Φ. Lenormant, *La Grèce depuis la révolution de 1862* (ἐν *Revue des Deux Mondes*, 1ης Ἰανουαρίου 1864).
- Φ. Lenormant, *La Grèce et les Îles Ioniennes*. Παρίσιοι 1865.
- Γ. Lévy. *De la Condition Internationale des Îles Ioniennes*. Παρίσιοι 1901.
- Γ. de Monicault, *Le Traité de Paris et ses suites*. Παρίσιοι 1898.

Ο ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
ΚΑΙ
Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἐπτανήσου ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ γραφῶσιν οὐκ ὀλίγαι μελέται καὶ διατριβαί, ἅπαντες ὅμως οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ἔστρεψαν κυρίως τὴν προσοχὴν των πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως ἀγῶνα τῶν Ἰονίων, συνοπτικώτατα μόνον διεξελθόντες τὰ τῶν διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων αἵτινες προηγήθησαν ἀμέσως τῆς Ἐνώσεως.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ δώσωμεν, εἰ δυνατόν, μίαν γενικὴν ιδέαν τῶν διαπραγματεύσεων τούτων, ἰδίᾳ δὲ τῶν γενομένων ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸν χειμῶνα 1863—64, ἐπὶ σκοπῷ

ὅπως μεταβληθῶσιν ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα οἱ ὄροι, οὓς αἱ Δυνάμεις εἶχον ἀρχικῶς θέσει εἰς τὴν Ἐνωσιν, διὰ τῆς μεταξὺ των συναφθείσης συνθήκης τὴν 14 Νοεμβρίου 1863(*). Τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἐμπιστευθῆ τότε εἰς τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, ὅστις διὰ τῆς περισκέψεως καὶ τῆς δεξιότητος μεθ' ἧς ἐχειρίσθη τὸ ζήτημα ἤρατο ἐν Λονδίῳ τὸν πρῶτον του μεγάλου θρίαμβου ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πεδίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τοςάκις, μετ' οὐ πολὺ, ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἐπαυλιμημένας του ὑπουργίας καὶ πρωθυπουργίας.

(*) Αἱ ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ χρονολογίαι εἶναι κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον, ἐφ' ὅσον δὲν γίνεται μνεία περὶ τοῦ ἐναντίου.

Α'.

Ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας ἀγὼν τῶν Ἑπτανησιῶν δὲν χρονολογεῖται μόνον ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος. Εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Βενετίας κατὰ τῶν Τούρκων, ἐξ ὧν προσεδοκᾶτο ἡ βελτίωσις τῆς τύχης τοῦ Ἑλληνισμοῦ, βλέπομεν τοὺς Ἑπτανησίους συμμετέχοντας καὶ δι' αἵματος καὶ διὰ χρήματος εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἐκδιώξεως τῶν Ὀθωμανῶν ἀπὸ χωρῶν ἑλληνικῶν, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου οὐκ ὀλίγοι Ἴόνιοι διεκρίνοντο εἰς τὰ γράμματα, καθ' οὓς χρόνους οἱ Τούρκοι ἐκράτουν τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος ἀρκεῖ νὰ ἀναμνησθῆ τις τῶν ὀνομάτων τοῦ Εὐγενείου Βουλγάρεως καὶ τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη! Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι τῶν εὐπατριδῶν Ἰονίων οὔτινες, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως Ἑλληνικῶν σχολείων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βενετοκρατίας, εἶχον ἀποβῆ σχεδὸν ἰταλόφωνοι, διετήρησαν ἀμείωτον τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικὴν των συνείδησιν, παραμείναντες πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὸ θρησκευτικὸν ἦτο τὸ κύριον γνῶρισμα τῆς ἐθνικότητος ἐν τῇ ἐκείνῃ Ἀνατολῇ.

Λενορμάν (Φ).	σελ. 62.
Λουχτεμπέργκ,	σελ. 23.
Μάντζαρος (Γ. Χ.),	σελ. 8.
Μελᾶς (Β.),	σελ. 17.
Ναπολέον Α΄,	σελ. 50.
Ντρουεν ντε Λυίς,	σελ. 32, 62.
Όθων Α΄,	σελ. 11, 15, 20.
Πάλμερστον,	σελ. 14, 16, 17, 44.
Ρῶσσελ,	σελ. 12, 17—19, 24, 26, 33, 41, 43, 44, 47, 50, 57, 77, 78, 80—85, 88.
Σκάρλετ (Π. Κ.),	σελ. 74.
Στόρξ,	σελ. 28, 91.
Τρικουύπης (Χ.),	σελ. 6, 14, 16—19, 24, 41—51, 53, 54, 56, 61—65, 71, 73, 76—82, 84, 86—88, 91.
Τυπάλδος (Ι. Κ.),	σελ. 9.
Όμάλ (ντ ^ο),	σελ. 23.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<i>Βιβλιογραφία</i>	Σελ.	3
<i>Ἐντὶ προλόγου</i>	»	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄ Ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας ἀγὼν τῶν Ἰονίων	»	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ Ἡ ἔξωσις τοῦ Ὁθωνος καὶ αἱ πρῶται περὶ παραχωρήσεως τῆς Ἐπτανήσου σκέψεις	»	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄ Τὸ περὶ Ἐνώσεως ψήφισμα τῆς Ἰονίου Βουλῆς καὶ ἡ Συνθήκη τῆς 14 Νοεμβρίου 1863	»	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄ Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χ. Τρικουύπη εἰς Λονδὶνον καὶ ἡ Συνθήκη τῆς 29 Μαρτ. 1864	»	41
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ :		
α΄.) Συνθήκη Λονδίνου τῆς 14 Νοεμβρίου 1863.	»	93
β΄.) Συνθήκη Λονδίνου τῆς 29 Μαρτίου 1864	»	103
γ΄.) Σύμβασις Λονδίνου (ἀφορῶσα συντάξεις καὶ ἀποζημιώσεις τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Ἰονίων νήσων διατελεσάντων ὑπαλλήλων) τῆς 29 Μαρτίου 1864	»	115
δ΄.) Συμφωνία μεταξὺ τοῦ Λόρδου Μεγάλου Ἄρμостоῦ καὶ τῆς ἀτμοπλοϊκῆς Ἐταιρείας τοῦ Αὐστριακοῦ Λόυδ, τῆς 1 Δεκεμβρίου 1853	»	121

3900

Donz

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

σ. 45, στ. 17. ανάγνωθι : *ἐπὶ ἀντὶ ἐκ.*

σ. 80, ἐν τέλει, πρόσθετες : *οὔτοι ἔμενον ἐλεύ-
θεροι γὰ*

σ. 93, στ. 7. ανάγνωθι : *1863 ἀντὶ 1864.*

σ. 96, στ. 1, ανάγνωθι : *ἀς ἀντὶ ἦν.*

σ. 112. στ. 10. ανάγνωθι : *οἰκονομικὰς ἀντὶ
οἰμονομικὰς.*

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ**

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝ. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ ΣΤΑΔΙΟΥ 52

<i>Τρικούπη Σπυρίδωνος</i>	Ίστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εἰς 4 τόμους	ἄδειτος Δρ. 400.— πανόδειτος » 480.— χρυσόδειτος, δέγμα-πανί εἰς 2 τόμους » 500.—
<i>Ἄσπρεα Γ.</i>	Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος 1821-1928, τόμοι 3	» 350.—
<i>Δροσίνη Γ.</i>	Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἐτήσιον εἰκονογραφημένον ἐθνικὸν Δημοσίευμα ἰδρυ- θὲν τῷ 1922	ἄδειτον » 75.— δεδεμ. » 90.—
»	Ὁ Μπάρμπα Δήμος	» 30.—
»	Ἡμερολ. Πολιορκ. τοῦ Μεσολογγίου 1825-1826	» 14.—
<i>Χ. Θεοδορίδου - Ἀ. Λαζάρου</i>	Ἱστορία τῶν Νέων Χρόνων 1433-1924	» 50.—
<i>Τσιλ Ἀρόλδου.</i>	Τὰ ποιήματα τοῦ Βύρωνος	» 25.—
»	Ἑλλὰς καὶ Βύρων	» 25.—
<i>Μαυράκη Κ.</i>	Ὁ Καποδιστριας καὶ ἡ ἐποχὴ του	» 6.—
<i>Δάσκαρι Σ.</i>	Ὁ φιλελληνισμὸς ἐν Γερμανίᾳ	» 5.—
»	Ὁ Βασιλεὺς Ὁθων	» 25.—
<i>Δραγούμη Ἰουλ.</i>	Στὴν Κοζάνη	» 30.—
<i>Ξένου Στεφ.</i>	Ἡ Ἡρωὶς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἦτοι Σκηναὶ ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1821-1828 εἰς δύο τόμους, ἔκδοσις εἰκονογραφημένη	» 100.—

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΔ.ΣΙ.0080